

...utom för hörselskadade!
Stockholm – en stad för alla

Stockholm – en stad för alla ...utom för hörselskadade!
En rapport om tillgängligheten för hörselskadade i Stockholms stad

Hörselskadades förening
i Stockholm

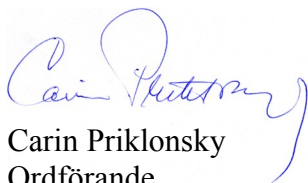
Stockholm – en stad för alla ...utom för hörselskadade!

En rapport om tillgängligheten för hörselskadade i Stockholms stad

Stockholms stad har som målsättning att år 2010 vara världens mest tillgängliga huvudstad och staden utger sig också för att vara en stad för alla. Mot bakgrund av detta har Hörselskadades förening i Stockholm sammanställt denna rapport med två kartläggningar av tillgängligheten för hörselskadade i staden.

Kartläggningarna omfattar skolornas samlingssalar/aulor och stadsdelsnämndernas öppna sammanträden. Idag finns det enkla och bra tekniska lösningar för att underlätta kommunikationen för hörselskadade – men som rapporten visar används de alltför sällan av Stockholms stad.

Resultatet är nedslående. De flesta av Stockholms skolaulor samt sex av 14 stadsdelsnämnder i Stockholm saknar hörselteknisk utrustning. Det innebär att hörselskadade stängs ute och inte kan delta på samma villkor som andra medborgare i staden.

Carin Priklonsky

Ordförande

Hörselskadades förening i Stockholm

Maj 2008

Om hörselteknisk utrustning

Med hörselteknisk utrustning avses lösningar, t ex teleslinga, som för ljudet från en mikrofon direkt in i hörapparaten. För många hörselskadade går det inte att höra vad som sägs i samtal i stora grupper, då dels bakgrundsljud stör och dels avståndet mellan öra och mun blir för stort. En högtalaranläggning oavsett kvalitet löser inte problemet. Genom en teleslinga minskar avståndet och bakgrundsljud stör inte lika mycket. Ett enormt lyft både för den hörselskadade och för den som talar och blir hörd.

Om en lokal är utrustad med hörselteknisk utrustning är det viktigt det finns rutiner för kontroll av att utrustningen fungerar och att det finns personal som har kunskap om hur utrustningen ska användas. För att besökare ska känna till att utrustning finns är det nödvändigt att information finns tillgänglig genom anslag i anslutning till lokalen.

Kartläggning av hörselteknisk utrustning i Stockholms skolaulor

Denna kartläggning visar att Stockholms skolaulor inte är tillgängliga för hörselskadade elever. Endast ett fåtal av stadens skolor erbjuder hörselteknisk utrustning i sin samlingssal/aula. De få skolor som har utrustning har sällan rutiner för att se till att det verkligen fungerar. Elever, föräldrar, personal och andra besökare med hörselskada kan därför inte vara fullt delaktiga.

Bakgrund

Många hörselskadade barn och ungdomar har det svårt i skolan. De är inte alltid fullt delaktiga; de blir utanför i samtal, de hör inte allt på lektionerna eller i samlingssalen och en hel del får sämre skolresultat än de skulle kunna ha. Det har HRF konstaterat i flera av sina årsrapporter.

För hörselskadade elever i Stockholms skolor kan det fungera tillfredsställande i deras klassrum, om de får rätt hjälp genom personlig hörselteknisk utrustning, samt acceptabel akustik och ljudmiljö. Men Hörselskadades förening i Stockholm har fått indikationer på att det nästan aldrig fungerar för hörselskadade i skolornas samlingssalar/aulor, då det helt saknas hörselteknisk utrustning eller att den inte fungerar.

Förutom vid aktiviteter för elever används samlingssalar även vid arrangemang för skolpersonal, föräldrar, öppna möten, kulturevenemang etc. Vid många av dessa arrangemang finns det sannolikt personer med en hörselnedsättning närvarande, då var nionde svensk uppger att de hör dåligt. Ungefär en av tre hörselskadade bär hörapparat och har god hjälp av hörselteknisk utrustning.

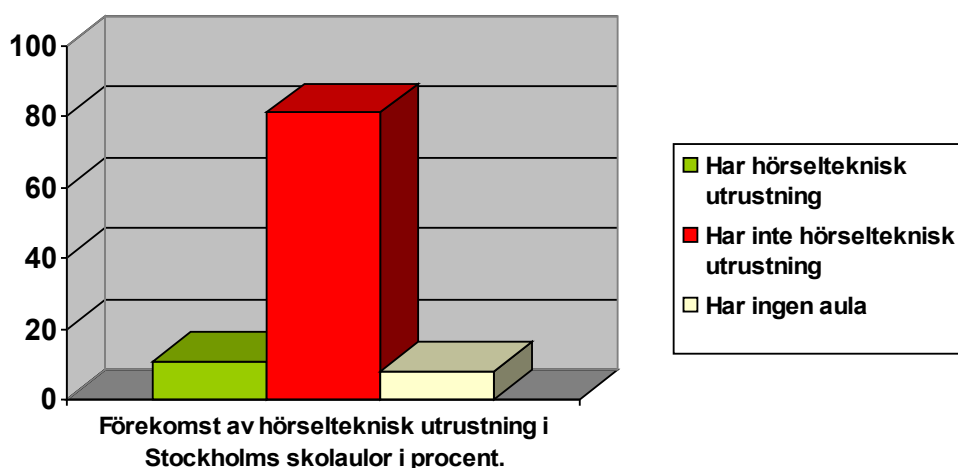
Mot bakgrund av detta beslöt Hörselskadades förening i Stockholm att kartlägga tillgängligheten för hörselskadade i Stockholms skolors samlingssalar/aulor.

Kartläggning genom enkäter

En enkät skickades under våren 2008 till samtliga Stockholms grund- och gymnasieskolor för att ta reda på om hörselteknisk utrustning finns i respektive skolas samlingssal/aula, samt vilka rutiner kring hanterandet av utrustningen som gäller. Om hörselteknisk utrustning saknades fanns frågor om orsaken till detta. En påminnelse skickades till de skolor som inte inkommit med svar inom angiven svarstid. Skolornas adresser erhöles från Stockholms stads utbildningsförvaltning.

Redovisning av resultat

Enkäten skickades till 184 skolor och svar inkom från 112 skolor, en svarsfrekvens på 61 %. Även om bortfallet är relativt stort så ger de inkomna svaren en fingervisning om situationen i skolornas aulor.

Av de 112 svarande uppger endast 12 skolor att de har hörselteknisk utrustning i sin samlingssal/aula (11 %). Ett fåtal av dessa skolor har rutiner för kontroll av att utrustningen fungerar samt information för besökare om att utrustning finns.

Hela 91 skolor uppger att de inte har någon hörselteknisk utrustning alls (81 %). Nio skolor uppger att de inte har någon samlingssal/aula (8 %).

Som orsak till utebliven hörselteknisk utrustning uppger 63 skolor att man inte känner till något behov och 17 skolor tycker att det är för dyrt. 18 skolor vet inte varför ingen utrustning finns eller anger annan orsak, exempelvis ”inte relevant för en matsal” eller ”vi har högtalaranläggning”.

I stort sett samtliga skolor med samlingssal uppger att samlingssalen används vid verksamhet för elever, men även för föräldrar, personal och för utomstående verksamhet.

Slutsatser

Av de 12 skolor som har hörselteknisk utrustning är en Alviksskolan, som har hörselklasser, och en Manillaskolan, som är en specialskola för döva och hörselskadade. De flesta hörselskadade barn (ca 84 %) går enligt HRF:s årsrapport 2007 inte i hörselklass eller på specialskola. För dem är resultatet nedslående då det, om man räknar bort skolorna för hörselskadade, visar sig att det endast finns 10 skolor i Stockholm som erbjuder hörselteknisk utrustning i sin samlingssal/aula.

Att 72 skolor inte brytt sig om att svara på enkäten trots påminnelse visar på ett tydligt ointresse för frågan och därmed ett ointresse för de hörselskadade elever som vistas i deras skolor.

Det är anmärkningsvärt att så många som 91 av de svarande skolorna inte är utrustade med hörselteknisk utrustning. Att 63 av dem inte tror sig ha något behov är ett tydligt tecken på okunskap. Mot bakgrund av att var nionde svensk har en hörselnedsättning, samt att var tredje hörselskadad bär hörapparat, finns det definitivt ett behov. De flesta, om inte samtliga, skolor har eller har rimligtvis haft hörselskadade elever inskrivna.

18 skolor svarar att de inte vet varför de inte har utrustning, eller anger andra orsaker som tydligt visar att de inte har kunskap om vad hörselteknisk utrustning är och hur viktigt detta är för hörselskadade besökare i aulan. Ytterligare ett tydligt tecken på okunskap.

Då i stort sett samtliga skolor uppger att deras samlingssalar används vid verksamhet för elever, men även för personal, föräldrar och för utomstående verksamhet, drabbas även hörselskadade anställda, föräldrar och andra besökare. Det är inte acceptabelt att dessa personer inte tillåts delta fullt ut.

Enligt HRF:s årsrapport 2007 har var tredje lärare någon form av hörselnedsättning. Nästan hälften av de förtidspensionerade kvinnliga lärarna är hörselskadade och har haft svårt att höra på personalmöten eller andra möten. Möten som alltså ofta sker i samlingssalar utan hörselteknisk utrustning.

Slutsatsen av kartläggningen är att Stockholms skolor sviker Stockholms hörselskadade elever, som blir lämnade utanför då de inte kan vara delaktiga vid verksamhet i skolornas samlingssalar/aulor. Skolorna sviker även hörselskadade föräldrar, personal och andra hörselskadade besökare.

Kartläggning av hörselteknisk utrustning vid Stockholms stadsdelsnämnders öppna sammanträden

Stadsdelsnämnderna i Stockholm tar beslut om en stor del av stadens verksamheter som berör människors vardag. I Stockholms stad är stadsdelsnämndernas möten öppna för allmänheten. Men när Hörselskadades förening i Stockholm kartlade möjligheten till delaktighet för hörselskadade blev resultatet nedslående.

Sex av 14 stadsdelsnämnder har idag inte hörselteknisk utrustning vid sina nämndsammanträden. Samtidigt visar kartläggningen att fyra stadsdelsnämnder har fullt tillgängliga sammanträden för hörselskadade.

Kartläggning genom enkäter

Under våren 2008 skickades en enkät till Stockholms 14 stadsdelsnämnder. I enkäten ställdes frågan om det finns hörselteknisk utrustning vid nämndernas öppna sammanträden. Vid nekande svar följde en fråga om varför utrustning saknas. Om det finns hörselteknisk utrustning följde frågor kring information och rutiner. Efter påminnelse inkom svar från samtliga 14 stadsdelsnämnder. Några kontroller av att de inlämnade uppgifterna är korrekta har inte genomförts.

Redovisning av resultat

Av enkätsvaren framkommer att sex av 14 stadsdelsnämnder inte erbjuder hörselteknisk utrustning vid sina öppna nämndsammanträden. Bromma, Norrmalm och Rinkeby-Kista anger som orsak att de inte känner till något behov av sådan utrustning. Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen anger att de på olika sätt undersöker möjligheterna men att de inte har utrustning i dagsläget. Farsta stadsdelsnämnd vet inte varför de inte har utrustning.

Skarpnäck, Södermalm, Älvsjö och Östermalm stadsdelsnämnd erbjuder utrustning men har brister vad gäller information för besökare eller rutiner i samband med skötsel av utrustningen.

Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har tagit sitt ansvar fullt ut för att göra sina möten tillgängliga även för de medborgare och skattebetalare som inte har en fullgod hörsel. Här har man inte bara sett till att det finns teleslinga, man har även lagt upp rutiner kring skötsel och information. Man har även sett till att det finns ett tydligt ansvar på någon för att utrustningen fungerar.

Betyg	Kommentar	Stadsdelar
	Ingen teleslinga finns vid alla eller vissa nämndsammanträden.	Bromma, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skärholmen.
	Teleslinga finns men det brister i information eller rutiner.	Skarpnäck, Södermalm, Älvsjö, Östermalm.
	Teleslinga finns och även rutiner samt informationsinsatser för god tillgänglighet och delaktighet.	Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Spånga-Tensta.

En stadsdel, Rinkeby-Kista, angav i sitt enkätsvar två möteslokaler. En av dem med hörselteknisk utrustning och en utan. I tabellen ovan har stadsdelsnämnden placerats på rött då nämndens öppna möten inte kan anses fullt tillgängliga för hörselskadade. Det inte är rimligt att en medborgare endast ska kunna delta vid vissa möten och dessutom känna till vilken lokal som är tillgänglig.

Slutsatser

Sex av 14 stadsdelsnämnder erbjuder ingen hörselteknisk utrustning, vilket innebär att de stänger ute hörselskadade medborgare från sina öppna sammanträden. Detta är inte förenligt med Stockholms stads ambition att år 2010 vara världens mest tillgängliga huvudstad.

Att flera av stadsdelsnämnderna inte känner till något behov av hörselteknisk utrustning är ett tydligt tecken på okunskap. Detta mot bakgrund av att var nionde svensk har någon form av hörselskada, enligt SCB/HRF. Ungefär var tredje hörselskadad, eller 336 000 svenskar, bär hörapparat och har användning av hörselteknisk utrustning.

Fyra stadsdelsnämnder erbjuder hörselteknisk utrustning men visar brister vad gäller information till besökare och medarbetare eller rutiner för underhåll och skötsel. Det innebär att det finns hinder för full delaktighet, men att de har goda ambitioner.

Fyra stadsdelsnämnder erbjuder full delaktighet. De har inte bara sett till att det finns teleslinga, de har även lagt upp rutiner kring skötsel och information. Det finns ett tydligt ansvar på någon för att utrustningen fungerar. Det skapar förutsättningar för en hållbar situation där utrustningen nästan alltid fungerar och där eventuella fel upptäcks och åtgärdas snabbt.

Kartläggningen utgår från ett medborgarperspektiv men kommunerna har enligt kommunallagen ett särskilt ansvar för att förtroendevalda med hörselskador kan delta i besluten på samma villkor som övriga förtroendevalda. Som kartläggningen visar har de flesta stadsdelsnämnder inte tagit sitt ansvar.

Slutsatsen av kartläggningen är att Stockholms stads stadsdelsnämnder inte har en tillfredsställande tillgänglighet för hörselskadade medborgare och förtroendevalda i staden. Att tio av 14 stadsdelsnämnder inte erbjuder full tillgänglighet för hörselskadade är inte acceptabelt.

Korta fakta

Hörselskadade i siffror

Var nionde svensk har någon form av hörselnedsättning. I hela befolkningen uppgår antalet hörselskadade till över 1 150 000 personer. Det finns fler hörselskadade i åldrarna under 65 år än över. Över 640 000 hörselskadade är i yrkesverksam ålder, 16–64 år. Det motsvarar 63 procent av alla hörselskadade i åldern 16–84 år. Det finns idag nästan 336 000 hörapparatbärare i Sverige, enligt HRF:s beräkningar. Det innebär att ungefär en av tre hörselskadade bär hörapparat.

Källa: HRF:s Årsrapport 2007

Lagar och föreskrifter

”Stockholms stads målsättning är att vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010.” Detta citat är hämtat från Handikappolitiskt program för Stockholms stad. Utgångspunkten är FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning full delaktighet och jämlikhet (Agenda 22) samt Sveriges nationella handlingsplan för handikappolitiken. Förutom FN:s standardregler och den nationella handlingsplanen finns också lagar och förordningar som reglerar bl a ljudmiljö och tillgänglighet. Här följer några exempel:

- Miljöbalken slår fast att åtgärder ska vidtagas då t ex ljudmiljö kan medföra skada för hälsan.
- Arbetsmiljölagen säger bl a att arbetsgivare ska ta hänsyn till arbetstagares särskilda förutsättningar.
- Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder kräver att brister i ljudmiljön ska undanröjas.
- Plan- och bygglagen (PBL) kräver tillgänglighet vid nybyggnad och ändring av byggnader och syftar bl a till att lokaler ska utrustas med teleslinga eller motsvarande.

Hörselskadades förening i Stockholm

Hörselskadades förening har 2 000 medlemmar i alla åldrar och föreningens främsta syfte är att arbeta för förbättrad livskvalité för Stockholms hörselskadade. Mer information om föreningen och om hörselskadade finns på www.hrfstockholm.se.

Kontakt

Fredrik Karlsson
Ombudsman
08-462 24 31
076-218 34 33
fredrik.karlsson@hrfstockholm.se
www.hrfstockholm.se

Hörselskadades förening i Stockholm
Blekingegatan 28 A-B
Box 20 113
104 60 Stockholm